

BESLUT

2018-03-19

Dnr: 17/02579

SAKEN

Uppdrag Granskning, SVT1, 2017-09-20, program om Sjöfartsverkets inköp av räddningshelikoptrar; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

ANMÄLAN

Anmälaren anför i huvudsak följande.

Programmet utgjorde selektiv och partisk rapportering. Saker hade medvetet valts bort från dokument som programmet bygger på. Anmälaren hänvisar särskilt till ett beslut från Justitieombudsmannens (JO) och anför bland annat följande.

- Det viktigaste utelämnandet handlar om omständigheterna kring privat e-postanvändning och icke-dokumentation. I JO:s beslut framgår bland annat att de brister som lyfts fram främst hänför sig till första halvåret 2011. Vid denna tidpunkt användes privat e-post i begränsad omfattning och Sjöfartsverket hade även identifierat brister i diarieföring av allmänna handlingar. Förhandlingarna angående övertagande av ett flygbolag genomfördes under stundtals utpressningsliknande förhållanden där de dåvarande ägarna till bolaget agerade med ständiga hot om att till exempel sluta operera räddningshelikoptertjänsten. Detta skulle ha inneburit att Sverige stod utan sjö- och flygräddning vilket skulle kunna få stor påverkan för förmågan att rädda liv vid olyckor. Sjöfartsverket har inte haft anledning att hemlighålla något kring anskaffningen av AW139.
- I programmet utelämnades helt förklaringen till varför data från

luftfartyg inte ska vara allmänna handlingar.

- *Uppdrag Granskning* bröt mot regler kring opartiskhet och saklighet vid ett stort antal tillfällen i programmet, bland annat genom att låta det vara underförstått att Sjöfartsverkets köp av nya helikoptrar sker för skattepengar. Detta är dock inte fallet då Sjöfartsverkets helikopterverksamhet främst finansieras med avgifter från handelssjöfarten samt från luftfarten. Det är ytterst allvarligt att detta inte klargjordes.
- Utöver att en mängd uppgifter utelämnades från programmet var programledarens och producentens personligt partiska agenda alldeles uppenbar i deras uttryck. *Uppdrag Granskning*s programserie utgör själva grunden för ett mediedrev mot Sjöfartsverket.
- Mycket tyder på att en riksdagsledamot ligger bakom hela granskningen. Att en riksdagsledamot utnyttjar public service för att driva en privat eller politisk agenda är mycket allvarligt.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Sveriges Television ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Programmet handlade bland annat om att Sjöfartsverket kringgått lagen om offentlig upphandling i samband med inköp av helikoptrar och att representanter för Sjöfartsverket använt sig av privata e-postkonton vid helikopteraffären. I programmet medverkade representanter för Sjöfartsverket och bemötte kritik som riktades mot verket. Att det i programmet inte redogjordes för de delar ur JO:s beslut som anmälaren tagit upp medför inte att programmet strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Vad anmälaren i övrigt anfört medför enligt nämndens bedömning inte heller att programmet strider mot dessa krav.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens vice ordförande Kristina Ståhl efter föredragning av Cecilia Smitt Meyer.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Cecilia Smitt Meyer

Originalhandling med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.